

УДК 347.783

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.03.9>

ПРАВОВИЙ СТАТУС ФОТОГРАФІЧНОГО ТВОРУ: АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОГО ТА МІЖНАРОДНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Мотузна А.В.,

магістрант

Навчально-наукового інституту

Сумського державного університету

Золота Л.В.,

кандидат юридичних наук, асистент

кафедри кримінально-правових дисциплін

та судочинства ННІ права,

Сумського державного університету,

судовий експерт

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1100-4520>

Мотузна А.В., Золота Л.В. Правовий статус фотографічного твору: аспекти українського та міжнародного законодавства.

Важко уявити сучасний інформаційний простір у форматі минулих століть: невеликі текстові повідомлення про новини та події і майже відсутність візуальної складової, котра ілюструє текст. Ми живемо в епоху інформаційного суспільства, що невпинно розвивається. Кількість інформації, котру ми отримуємо, збільшується в геометричній прогресії. Нинішній масив інформації сягає гігантських масштабів. Сучасний користувач вже звик до візуального сприйняття будь-якої інформації, що являє собою ілюстрації чи фото підтвердження текстової частини. Саме тому, фотографічний твір став одним з центральних елементів інформаційного світу. З появою камери на мобільному телефоні можливість робити фото з'явилась у кожного власника гаджету. Модернізація мобільних пристроїв здебільшого пов'язана саме з покращенням технічних характеристик камери. Проте, чи кожне фото, зроблене на телефон є об'єктом авторського права й має такий же правовий статус, як і фото, виконане на фотографічний пристрій? Розвиток мистецтва фотографування набагато випереджає розвиток українського законодавства. Це призводить до проблем у визначенні фотографічного твору як об'єкта авторського права та його охорони. У єдиному галузевому Законі не наводиться ані визначення понять, ані класифікація та ознаки, котрим повинен відповідати фотографічний твір, щоб підпадати під його охорону. Прогалини у законодавстві породжують зростання кількості правопорушень у сфері авторського права. Автори в свою чергу, не знаючи, як захистити свій твір, зазнають збитків. Для відновлення порушених прав, зазвичай, звертаються до суду, що перевантажує роботу судової системи України. Тож, актуальність

дослідження правового регулювання охорони фотографічних творів полягає у необхідності визначення прогалин у законодавстві та з'ясуванні шляхів їх вирішення.

Ключові слова: авторське право, фотографія, інтелектуальна власність, медіація, добросовісне використання твору.

Motuzna A., Zolota L. Legal Status of a Photographic Work: Aspects of Ukrainian and Foreign Legislation.

It is difficult to imagine a modern information space in the format of past centuries: small text messages about news and events and almost no visual component that illustrates the text. We live in an age of information society, which is constantly evolving. The amount of information we receive increases exponentially. The current array of information reaches gigantic proportions. The modern user is already accustomed to the visual perception of any information, which is an illustration or photo confirmation of the text. That is why the photographic work has become one of the central elements of the information world. With the advent of the camera on the mobile phone, every gadget owner has the opportunity to take photos. The upgrade of mobile devices is mostly due to the improvement of the technical characteristics of the camera. However, is every photo taken on a phone subject to copyright and has the same legal status as a photo taken on a photographic device? The development of the art of photography is much ahead of the development of Ukrainian legislation. This leads to problems in defining a photographic work as an object of copyright and its protection. The Unified Sectoral Law does not provide any definition of concepts or classification and features

that a photographic work must meet in order to be protected. Gaps in legislation create an increase in the number of copyright infringements. Authors, in turn, do not know how to protect their work, suffer losses. To restore the violated rights, they usually turn to the court, which overloads the work of the judicial system of Ukraine. Therefore, the relevance of the study of the legal regulation of the protection of photographic works is the need to identify gaps in the legislation and clarify ways to address them.

Key words: copyright, photography, intellectual property, mediation, fair use of the work.

Постановка проблеми. Ми живемо в епоху інформаційного суспільства, що невпинно розвивається. Кількість інформації, котру ми отримуємо, збільшується в геометричній прогресії. В порівнянні з минулими століттями, коли оповіщення про новини, осіб чи товари зводились до невеликих текстових повідомлень, нинішній масив інформації просто гігантський. Сучасний користувач вже звик до візуального сприйняття будь-якої інформації, що являє собою ілюстрації чи фото підтвердження текстової частини. Саме тому, фотографічний твір став одним з центральних елементів інформаційного світу.

Стан опрацювання. На тему правової охорони фотографічних творів на даний момент немає ґрунтовного дослідження. Проте, науковцями написано багато статей, котрі можуть стати основою для дисертації. Найбільша увага приділяється саме тлумаченню правових категорій в цій галузі через відсутність законодавчих визначень. Значний вклад в розвиток зробила О. Улітіна. Науковиця у своїх статтях досліджує правовий статус фотографічного твору, порівнює українську систему з іноземними, досліджує проблемні питання строку дії авторського права на фотографічні строки. Про актуальні проблеми захисту прав на фотографії також писали: Н. Бузовська, Ю.В. Кузнецова, Р.В. Будка, Г.В. Омельченко, та інші.

Метою статті є дослідження правового статусу охорони фотографічних творів в українському та іноземних законодавствах.

Вклад основного матеріалу. Законодавство України у сфері інтелектуальної власності відносить фотографічні твори, у тому числі твори, виконані способами, подібними до фотографії до об'єктів авторського права (п. 10 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» (далі – Закон))[1]. Проте, легального визначення «фотографічного твору», «фотографії» та «твору, виконаного способами, подібними до фотографії» в українському законодавстві немає. Це дає науковцям необмежені можливості для тлумачення цих термінів.

В словнику-довіднику з права інтелектуальної власності термін «фотографія» тлумачиться у двох аспектах: 1) як сукупність методів від-

творення зображень за допомогою проектування відображуваних ними світлових променів на поверхню світлочутливого матеріалу і наступного одержання цих зображень на непрозорому або прозорому матеріалі; 2) як зображальний оригінал (авторський, видавничий), що становить собою позитивне зображення, одержане на фотопапері (фотовідбиток) для поліграфічного репродукування [1].

Автор пояснює дану категорію як процес отримання зображення та безпосередньо отримане в результаті зображення. Проте, словник дещо застарілий, тому фотографія визначається лише в матеріальному вигляді.

Святоцький О. Д. дає пояснення фотографічного твору: «...це твір, що становить зображення реальних об'єктів, одержаних на поверхнях, чутливих до світла або іншого випромінювання. Такі твори можуть охоронятися авторським правом як художні твори за умови, що композиція, відбір або спосіб фіксації вибраного об'єкту відзначається оригінальністю» [2]. Науковець відносить до фотографічних лише ті твори, що мають певний рівень оригінальності та створені шляхом випромінювання. Таке тлумачення не відповідає сучасному розумінню фотографічного твору, адже, окрім нових способів створення, рівень оригінальності не є визначальним для віднесення твору до об'єктів авторського права.

С. А. Сударіков під фотографічним твором розуміє втілені на матеріальному носії за допомогою технічних засобів зображення об'єктів навколишнього світу у певний момент часу, призначені для зорового сприйняття [3, с. 64].

Інше визначення наводиться фахівцями з інформаційних технологій. Фотографічний твір – це твір, зафіксований на будь-якому матеріальному носії (паперовому носії, фотоплівці, негативі, позитиві, магнітній стрічці, магнітному диску, компакт-диску, комп'ютерних пристроях для запису зображення в цифровому вигляді тощо) у вигляді зображень (аналогових або дискретних сигналів, які призначені для відтворення або кодування зображення), сприйняття якого можливе візуально на матеріальному носії або за допомогою відповідних технічних засобів. На нашу думку, це визначення найбільш повно і точно описує сутність фотографічного твору в значенні, зрозумілому кожному користувачеві. Проте, закон вимагає від об'єкта авторського права відповідність критерію творчості, але також не надає його визначення.

Саме критерій творчості робить процес створення фотографічного твору мистецтвом, а не технічним засобом отримання зображення. Але відсутність в законодавстві поняття «творчість» ускладнює класифікацію фотографічних творів й віднесення чи не віднесення їх до об'єктів авторського права.

Фотографії можна умовно поділити на власне «фотографічні твори», що мають певний творчий та оригінальний рівень, і фотографії, що не є об'єктами авторського права і не охороняються законом. Як показує судова практика, будь-яка світлина вважається об'єктом авторського права, створеного творчою працею, і підпадає під охоронювані законом об'єкти авторського права. Лише у випадках, коли буде доведено, що фотографія зроблена автоматичними пристроями без використання творчої праці людини (наприклад, результати автоматичної фотофіксації порушень правил дорожнього руху) суди можуть визнати, що в цьому разі фотографія не є об'єктом авторського права [4]. Тобто, будь-яка фотографія є об'єктом авторського права і підлягає захисту окрім тих, котрі зроблені автоматичними засобами фіксації, проте науковці дещо по-іншому класифікують фотографічні твори.

Г. Дорошко у своїх наукових працях виділяє «звичайну фотографію», рівень охорони якої нижчий за рівень охорони «творчої фотографії». Проте, якщо автор «звичайної фотографії» оприлюднює її, наприклад, на виставці, то вона відповідно отримує правову охорону, таку саму, як і «творча фотографія» [5]. Такий підхід викликає труднощі в застосуванні через відсутність легального розмежування між «звичайною» та «творчою» фотографією.

Аналіз наукової літератури та різноманітність фотоконтенту в мережі Інтернет дає підстави вважати таку класифікацію неповною, бо існує більша кількість видів фотографії, кожен з яких потребує індивідуального підходу до правової та технічної охорони.

О. Улітіна також класифікувала фотографічні твори за творчим критерієм:

1. Безпосередньо фотографії – як твори мистецтва. Вони мають високий ступінь творчості, автор доклав багато творчих зусиль для їх створення. Ці твори мають найвищий ступінь захисту;

2. Репортажні фото повинні мати дещо нижчий рівень законодавчої охорони, оскільки хоча майстерність автора тут має досить велике значення, дуже часто його внесок у створення фотографії є досить низьким. Наприклад, фотографії зроблені під час концертів, масових заворушень і так далі. Тут від автора, в контексті творчої праці, вимагається набагато менше ніж в першому випадку, а самі фото мають більше соціальне чи історичне значення, ніж мистецьке;

3. Технічні фотографії, до яких відносяться фото на документи. Крім того, до цього виду фотографій потрібно відносити і приватні фотографії, зроблені виключно для власного використання. Такі фотографії, зроблені смартфоном, не несуть жодного мистецького сенсу, ніколи не будуть виставлятися на виставках, та взагалі охороняються зовсім іншими законами. Охорона

та захист цих фото повинна забезпечуватись законами, що гарантують власні права та свободи людини [6].

На нашу думку, такий підхід є досить доцільним, проте, так звані «технічні фотографії» також повинні бути захищені авторським правом, адже, як зазначалось раніше, під час створення подібних фотографій творчий елемент все одно присутній, хоч і мінімально. Тим паче, технічний пристрій, за допомогою якого створений фотографічний твір не є критерієм віднесення його до об'єктів авторського права. Адже, навіть на смартфон можна зробити фотографію з високим рівнем оригінальності та творчості.

З наведеного вище слідує, що існує необхідність законодавчого визначення поняття «фотографічний твір», й найбільш доцільним вважаємо наступне: це твір, створений творчою працею особи й зафіксований на будь-якому матеріальному носії у вигляді зображень, сприйняття якого можливе візуально на матеріальному носії або за допомогою відповідних технічних засобів.

Для визначення належності фотографічного твору до об'єктів авторського права необхідним є класифікація творів за рівнем творчого вкладу, так, пропонуємо виділяти: художню фотографію, репортажну фотографію, документальну фотографію, тривіальну фотографію та технічну фотографію.

Для охорони та захисту прав автора на фотографічний твір можуть бути застосовані правові та технічні засоби. До правових методів охорони авторських прав слід віднести реєстрацію авторського права. Відповідно до ч. 5 ст. 11 Закону, суб'єкт авторського права для засвідчення авторства на оприлюднений чи не оприлюднений твір, факту і дати опублікування твору чи договорів, які стосуються права автора на твір, у будь-який час протягом строку охорони авторського права може зареєструвати своє авторське право у відповідних державних реєстрах [1]. Недоліком цього заходу є фінансовий аспект: послуга офіційного засвідчення авторства є платною, і плата стягується за реєстрацію кожного твору. Процес реєстрації займає значний проміжок часу й потребу повторення процедури для кожного нового фотографічного твору. Також, цей спосіб не захищає від посягань, фотографічний твір в Інтернеті все одно може бути скопійований та розміщений без зазначення авторства або із зазначення несправжнього автора. Проте, в разі порушень і вирішення справи в судовому порядку буде простіше довести право автора на зареєстрований твір.

Автор фотографічного твору має право на надання дозволу на використання свого твору. Така угода укладається у формі ліцензійного договору, відповідно до вимог, встановлених ст. 1109 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України).

Ліцензійний договір – це письмова угода, в якій між автором твору та ліцензіатом прописуються всі умови, на яких базуватиметься законне використання твору [7]. Проте, досить часто користувачі мережі не звертаються до автора для укладання такого договору та навіть просто не посилаються на автора.

Для охорони авторських прав при публікації контенту в Інтернеті є необхідним додавання до твору таких позначень, як значок копірайту у вигляді літери «с» у колі, слова «copyright», дати публікації та імені автора [8, с. 52]. Але досить часто користувачі мережі ігнорують це позначення.

В разі виявлення порушення авторського права на фотографічний твір автор має право звернутися з претензією до порушника, а також, вирішити спір у судовому чи позасудовому порядку. Конституція України в ч. 1 ст. 55 зазначає, що права людини і громадянина захищаються судом, отже, кожен, хто вважає, що його право порушили, може звернутися за захистом до суду. Одним з найбільш ефективних позасудових способів є медіація.

Медіація – це переговори за участі нейтрального посередника (медіатора), добровільний і конфіденційний процес, в якому нейтральна третя сторона (медіатор) допомагає конфліктуючим сторонам досягти взаємоприйнятої угоди, як метод, за яким сторони управляють і володіють як самим процесом, так і його результатом – угодою, тобто нічого не вирішується без згоди сторін [9].

У вирішенні спорів засобами медіації є низка переваг в порівнянні з судовим засобами. По-перше, це конфіденційність, адже всі записи, інформація, звіти або інші документи, які надаються медіатору під час підготовки до медіації або які з'являються у процесі медіації, не можуть бути розголошеними. По-друге, вирішення спору шляхом медіації не є довготривалим на відміну від суду і може значно заощадити кошти її учасникам. По-третє, під час медіації немає переможної сторони та тієї, яка перемогла, тому що мета медіації – знайти рішення, яке зможе задовольнити обидві сторони. Також, сторони беруть участь у медіації добровільно й процес може бути перерваний в будь-який час за ініціативи будь-кого з учасників медіації [10]. Спори щодо порушення авторських прав цілком можуть бути вирішені за допомогою медіації, якщо обидві сторони на це згодні.

Серед технічних засобів захисту авторського права на фотографічні твори можна виділити нанесення водяного знаку на зображення, поява текстових попереджень при копіюванні, заборона копіювання, тощо. Кількість технічних заходів захисту є невичерпною й постійно поповнюється новими у зв'язку з розвитком технологій. Проте,

абсолютного захисту фотографічного твору досягти поки що неможливо. Водяний знак можна прибрати за допомогою програм редагування, а текстове попередження користувач може проігнорувати. Щодо заборони завантажувати та копіювати зображення і фотографічні твори, така технологія втілена в роботу соціальної мережі «Instagram». Проте, фото можна завантажити через сторонні додатки та сервіси або зробити скріншот й відредагувати зображення в спеціальній програмі.

Для захисту своїх авторських прав, фотограф може вмикати опцію автоматичного запису свого імені в EXIF, зберігаючи RAW-негативи в архіві фотоапарата. У суді доказом авторського права на фотографічний твір при цьому буде саме фотоапарат, яким було зроблено знімок. [6, с. 76]. Але, ситуація ускладнюється тим, що на даний час зростає кількість програмних продуктів, які дозволяють змінювати код оригінального файлу фотографії [11, с. 82].

Говорячи про іноземний досвід, слід звернути уваги на такі країни як Німеччина, Чехія, Греція та США. На прикладі законодавства зарубіжних країн можна удосконалювати національну сферу правової охорони фотографічних творів.

Цікавим є підхід німецького законодавства до правової охорони фотографічних творів. За критерієм оригінальності розрізняють «звичайну фотографію» та «фотографію, як твір», що впливає на строк охорони твору. Так, згідно закону про авторське право цієї країни, фотографічні твори охороняються впродовж 70 років після смерті автора, а звичайні фотографії – 50 років після смерті автора [12].

В німецькому законодавстві введений режим правового захисту засобів відновлення порушених прав, який забороняє обхід механізмів, покликаних захищати твори й інші матеріали від несанкціонованого контролювання. Зазначається, що ефективні засоби технологічного захисту не можна обходити. Засоби технологічного захисту визначають як «будь-яку технологію, пристрій або компонент, які за їх звичайного використання розраховані на те, щоб запобігати або обмежувати дії щодо творів, які недозволені правовласником» [13]. Можна підсумувати, що в німецькому законодавстві увага приділяється не лише правовим, а й технічним заходам захисту об'єктів авторського права, а їхнє ігнорування чи обхід ведуть до покарання.

У Чеській Республіці правове регулювання авторських прав забезпечується Законом № 121/2000 Sb. про авторське право, про права, пов'язані з авторським правом, та про внесення змін до деяких законів (Закон про авторські права). Як визначено у Законі про авторські права, авторський твір – це літературний та інший витвір мистецтва чи науки, який є уні-

кальним результатом творчої діяльності автора і виражається в будь-якій об'єктивно сприйнятій формі, в тому числі в електронній, постійно чи тимчасово, незалежно від її обсягу, мети чи значення [14].

Згідно з чеським законодавством, авторський твір повинен бути унікальним, оригінальним та бути виражений в об'єктивно сприйнятій формі. При цьому, Закон про авторське право передбачає, що знищення речі, через яку виражений твір, не припиняє авторських прав на твір. Крім того, Закон про авторське право передбачає, що робота також може бути представлена в електронній формі. Отже, якщо твір відповідає визначеним критеріям, він захищений авторським правом, відповідно, захищений і законом про авторське право [15].

Грецьке законодавство у сфері авторського права регламентує порядок публікації фотографій у засобах масової інформації. Фотографи повинні дати згоду на передачу свого майнового права медіа-компаніям через контракти та ліцензії, щоб останні мали право використовувати свої фотографії після сплати узгоджених роялті. Навіть коли фотограф працює в газеті/періодичному виданні, власник медіа-компанії повинен запитати згоди, перш ніж опублікувати його/її фотографії [16, с. 28].

Умови, що регулюють використання фотографій, а також відносини фотографа із засобами масової інформації, повинні бути детально описані у відповідному договорі/ліцензії (наприклад, тривалість договірних відносин та конкретні передані повноваження). Як і в українському законодавстві, грецьке зобов'язує сторони договору вказувати вид використання твору: виключний чи невиключний.

Гонорар, сплачений автору, стосується лише унікальної публікації. За кожен наступний акт публікації стягується окрема плата, що дорівнює половині роялті, яка була б сплачена під час нової публікації за однотипні фотографії, які використовуються для подібних цілей [17].

За винятком випадків, коли дата та формат публікації конкретно визначені в договорі/ліцензії, ЗМІ не зобов'язані публікувати відповідну фотографію. Медіа-компанія має право визначити умови, на яких буде опубліковано зображення, залежно від конкретних потреб газети, періодичного видання чи телепрограми та за умови, що вони не суперечать особистим інтересам автора. Автор може вимагати повернення фотографії, яка не була опублікована протягом 3 місяців й не зобов'язаний повертати роялті, оскільки вони стосувалися можливості ЗМІ використовувати зображення, незалежно від того, було воно насправді використане чи ні [18].

Правова охорона об'єктів авторського права в Сполучених Штатах Америки ґрунтується на Акті

про авторське право від 1976 р. (Copyright Act of 1976) – федеральному законодавчому акті, який вступив у силу 1 січня 1978 р. Текст цього закону подано у Зводі законів США [19].

Щодо фотографічних творів, то вони відповідно до § 101 Акту віднесені до графічних творів і охороняються зазначеним законом. Також закон містить окреме тлумачення творів «візуального мистецтва». До даного виду охоронюваних об'єктів законодавством відноситься, зокрема, статичне фотографічне зображення, яке створено в одиничному екземплярі, що підписаний автором, спеціально для виставкових цілей.

Законодавством США визначені вимоги, яким повинен відповідати твір для того, аби на нього розповсюджувалася охорона. Також, законодавство США окремо виділяє твори, які були створені виключно в якості творів мистецтва. Це можна вважати позитивним кроком на шляху вирішення проблеми встановлення наявності критеріїв умов правової охорони фотографічних творів. [20].

Процедура реєстрації твору не є обов'язковою, але отримання акту реєстрації авторських прав має чимало позитивних моментів та наділяє автора певними перевагами:

- якщо твір зареєстрований вже як 5 років дати його опублікування, така реєстрація буде слугувати первісним доказом чинності авторського права на неї в суді;
- якщо реєстрація здійснена протягом 3 місяців після опублікування твору, власник авторського права звільняється від сплати судових витрат або відповідних податків;
- запис про реєстрацію твору вноситься до реєстру творів [21, с. 27].

І.І.Верба та В.О.Коваль визначають інші переваги реєстрації твору: це захист від неправомірного використання твору; можливість стягнення з порушника передбачених законом штрафів та компенсації за незаконне використання зареєстрованого твору; здійснення авторського контролю; а також, свідоцтва необхідні при продажу прав, укладанні різних контрактів, отриманні кредиту, внесенні майнових прав до статутного фонду підприємства [22, с. 66].

В законодавстві США про авторське право виділено чотири фактори не виключності, які повинні враховуватися судами при визначенні того, чи дане здійснення прав кваліфікується як «добросовісне використання» чи ні. Цими факторами є: 1) мета і характер використання твору; 2) характер твору, який охороняється авторським правом, 3) обсяг і розміри використаної частини твору по відношенню до всього твору, що охороняється авторським правом; 4) наслідки такого використання для потенційної реалізації твору, що охороняється авторським правом, або вартості цього твору. Використання твору з такою метою як критика, коментування,

передача новин, викладання, навчання або дослідження, як правило, розглядається як добросовісне. Однак, для визнання використання твору добросовісним, обсяг використаного матеріалу теж повинен бути добросовісним [19]. Варто зауважити на важливості правосвідомості користувачів. Адже, навіть найбільш суворі та новітні засоби охорони та захисту фотографічних творів не в змозі протистояти піратським методам викрадання творів. Саме, повага до власників авторських прав становить важливу складову захисту прав авторів.

За законодавством США доведення факту порушення авторських прав вимагає підтвердження: наявності авторських прав; несанкціонованого використання об'єкту авторського права, наявності істотної подібності між відповідними творами в плані їх вираження, що становить предмет правової охорони. Якщо власником авторських прав є американський автор, то він повинен зареєструвати права на свій твір перед тим, як подавати позов. Якщо автором є іноземний громадянин, то реєстрація авторських прав не потрібна (хоча й дозволяється) [19]. Тоді як в Україні та більшості європейських держав, реєстрація авторських прав не обов'язкова, достатньо лише об'єктивної форми твору. Але, варто зазначити, що при захисті прав автора у суді, саме реєстрація може відіграти вирішальну роль, так як вона є основним доказом у справі.

Висновки. Проведене дослідження виявило ряд прогалин в українському законодавстві щодо охорони і захисту фотографічних творів. Перш за все, необхідно надати визначення поняттю «фотографічний твір», що дасть змогу чітко виокремити об'єкт охорони авторського права. Також, слід створити класифікацію творів, яка б допомагала розрізнити вид фотографії, що впливало б на ступінь та строк її охорони, а також, режим використання.

Проаналізувавши досвід інших країн з питань правової природи та охорони фотографічних творів слід звернути увагу на декілька позитивних аспектів. В законах досліджуваних країн фотографічний твір класифікується за рівнем оригінальності й творчості, що впливає на порядок та строк його охорони. Також, окрема увага приділяється охороні фотографій, виражених у нематеріальному вигляді, про що зовсім не зазначено у вітчизняному законі. Окрім правових засобів, на законодавчому рівні регламентовані технічні способи захисту творів. Досвід США демонструє, що в сучасному світі, де переважає використання цифрових фото над матеріальними, доцільним є можливість реєстрації авторського права онлайн. Це прискорює та спрощує процедуру отримання офіційного документа про реєстрацію авторського права. Дослідження

законодавства Греції щодо захисту авторського права на фотографічний твір показало, що випадки, коли твір може бути використаний без згоди автора та виплати йому винагороди, повинні бути чітко регламентовані. В той час як у ЗУ «Про авторське право і суміжні права» лише вказано, в яких випадках твір може бути використаний без згоди автора, проте не прописана процедура з усіма деталями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про авторське право і суміжні права: Закон України № 3792-XII від 23.12.1993 Відомості Верховної Ради України (ВВР). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>.
2. Святоцький О. Д., Дроб'язко В. С. Інтелектуальна власність: словник-довідник. Том 1. Авторське право і суміжні права. Київ. Видавничий Дім «Ін Юре». 2000. 356 с.
3. Судариков С. А. Основы авторского права. Минск. Амалфея. 2000. 512 с.
4. Сафаров А. «Як захистити авторське право на фотографію» Офіційний веб-сайт «Інститут масової інформації». URL: <https://imi.org.ua/monitorings/yak-zahystyty-avtorske-pravona-fotografiyu-i33190>.
5. Дорошко Г. Питання охорони та захисту цифрових фотографічних творів Теорія і практика інтелектуальної власності. № 4. 2010. С. 25-28.
6. Улітіна О. Строк дії авторського права на фотографічні твори: проблемні питання. Національний юридический журнал: теорія і практика. 2015. С. 63-67.
7. Цивільний кодекс України: Закон України № 435-IV від 16.01.2003 Відомості Верховної Ради України (ВВР). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
8. Дзюбіна М.В. Цивільно-правова охорона творів отриманих способом, аналогічним фотографії як об'єкт авторського права: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра: спец. 081 - право / наук. кер. М. М. Яшарова. Київ. 2018. 122 с.
9. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. Відомості Верховної Ради України. 2004. №29. С. 367.
10. Островська О.А., Фінько О.Л., Медіація як альтернативний спосіб урегулювання конфліктів та консалтингова послуга. Економічна теорія та історія економічної думки. №21. 2018. С. 34-38.
11. Омельченко Г. В., Вітковська Ю. В. Проблема охорони фотографічних творів нормами авторського права. Цивільне право. С. 80-84.
12. Штефан О. Фотографічний твір як специфічний об'єкт охорони авторським правом. Тео-

- рія і практика інтелектуальної власності. №3. 2007. С. 3-9.
13. Дроб'язко В. Закон Німеччини про регулювання авторських прав в інформаційному суспільстві. Теорія і практика інтелектуальної власності. № 1. 2014. С. 3-6.
  14. Будка Р. В. Правова охорона авторського права і суміжних прав у Чеській Республіці та досвід України. Часопис Київського університету права. № 3. 2020. С. 247-253.
  15. Šalomoun M. Ochrana názvů, postav a příběhů uměleckých děl. С.Н. Beck, 2003. P. 15.
  16. Eleni Karatza. Copyright protection for photographs: thesis submitted for the degree of MA in Art, Law & Economy. SID: 2202140002 / Supervisor: Prof. I. Stamatoudi. Thessaloniki, Greece: School of economics, business administration & legal studies, January 2016. 59 p.
  17. Stamatoudi. I. Photographers' Rights and Publication of Photographs on the Media in Journalists and Mass Media Publishers. Copyright Law Issues. p. 295.
  18. Koumantos. G. Copyright Law. 8th ed. Athens-Komotini. Sakkoulas Publications. 2002.
  19. Доріс Лонг, Патриція Рей. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування. Практичний посібник. Київ. «К.І.С.». 2007. 448 с.
  20. Загорулько В. М. Правова охорона фотографічних творів: робота на здобуття кваліфікаційного ступеня магістра: спец. 081 - право / наук. кер. К. Д. Янішевська. Суми. 2020. 89 с.
  21. Улітіна О. Проблематика реєстрації фотографічних творів в умовах цифрового середовища: Україна, США та Великобританія. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2015. № 2. С. 24-30.
  22. Верба І.І. Основи інтелектуальної власності: навчальний посібник. За ред. С.В. Чікін. Київ. 2013. 262 с.